

De Kleine boormossel *Barnea parva* in een veenklomp aangespoeld op Terschelling

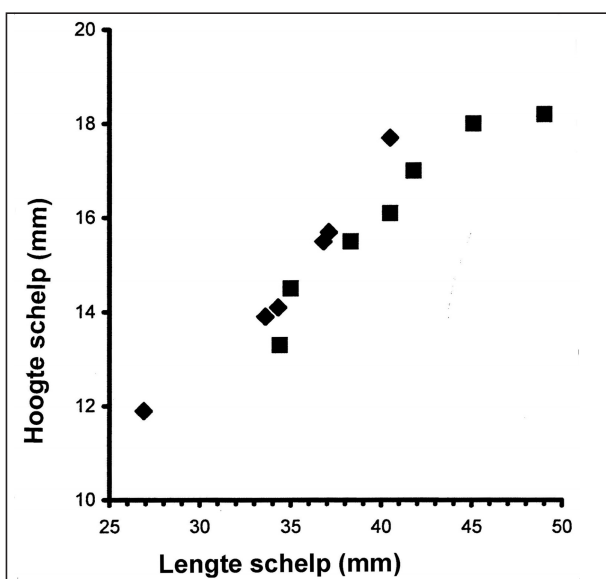
A.J. de Winter

Specimens of the Little piddock *Barnea parva* (Pennant), an uncommon species in the Netherlands, are reported from a large lump of peat washed ashore on the beach of the isle of Terschelling. These include a large specimen measuring 40,5 x 17,7 mm. The species was accompanied by the White piddock *Barnea candida* (Linnaeus) and the Carpet shell *Venerupis senegalensis* (Gmelin).

Op 7 oktober van dit jaar trof ik op Terschelling ter hoogte van paal 18 hoog op het strand een enorme bonk veen aan (afmetingen ca. 70 cm lang, 40 cm breed, 25 cm dik met talloze boorgaten. De meeste gangen waren leeg, maar na enig peuteren kwamen toch nog een aantal doubletten van de Witte boormossel *Barnea candida* tevoorschijn, vele flink beschadigd. Bovendien bleken er nog zes gave doubletten van de veel zeldzamere Kleine boormossel *Barnea parva* in te zitten; beide soorten soms met accessorisch schelpstuk, maar helaas zonder weke delen. De vaak in dit substraat aanwezige Amerikaanse boormossel *Petricola pholadiformis* ontbrak volledig. Een aantal boorgaten met een diameter van meer dan 3 cm deed vermoeden dat ook de Ruwe boormossel *Zirfaea crispata* medebewoner is geweest, maar materieel bewijs daarvoor ontbreekt.

Afmetingen van de gevonden boormossels staan in figuur 1. Het grootste exemplaar van *B. parva* (L x H = 40,5 x 17,7 mm) was groter dan het gemiddelde van de verzamelde *B. candida* (37, 7 x 15,5 mm). Dit is een fors exemplaar; volgens Tebble (1966) is de schelp lengte van *B. parva* zelden groter dan 38 mm.

De Bruyne & De Boer (2008) bespreken de bekende vondsten van *B. parva* op de Waddeneilanden. De soort is het vaakst op Terschelling gevonden, de auteurs noemen drie vondsten in aangespoeld substraat. In de collectie van het Nationaal Natuurhistorisch Museum

Figuur 1. schelphoogte tegen schelpbreedte (in mm) van *Barnea parva* (ruit; RMNH112108) en *B. candida* (vierkant; RMNH112109) uit een brok veen op Terschelling.

Naturalis bevindt zich nog een Terschellings doublet, verzameld door G. Gerrits bij paal 20-21 op 26 juli 1951. Wellicht betreft dit de door Janssen et al. (1984) genoemde waarneming die in De Bruyne & De Boer wordt aangehaald. De Bruyne & De Boer suggereren dat de soort over het hoofd wordt gezien en waarschijnlijk algemener is dan de spaarzame waarnemingen aangegeven. Mogelijk hebben ze gelijk, voor mij was het de eerste vondst op Terschelling. Sinds 1969 kom ik jaarlijks op het Terschellinger strand in oktober, soms ook nog in andere perioden. Aangespoelde stukken veen en hout met boorgaten onderzoek ik altijd minutieus op mollusken. Als er brokken veen aanspoelen, zijn vrijwel altijd *B. candida* en *P. pholadiformis* aanwezig, regelmatig ook *Z. crispata* (van de laatste vooral kleine exemplaren). *Barnea parva* heb ik slechts één keer eerder in Nederland gevonden, maar dat was ergens op het Noord- of Zuid-Hollandse strand (in elk geval op fietsafstand van Amsterdam) in de jaren 1970. Dat materiaal heb ik aan Rykel de Bruyne geschonken, wellicht betreft dit de enige stip op het verspreidingskaartje van *B. parva* op de Anemoon-site d.d. 15 oktober 2008 (zie <http://www.anemoon.org/anm/voorlopige-kaarten/kaarten-per-soort/mariene-tweekleppigen/wetenschappelijk/barnea-parva/>)

Is *B. parva* in Nederland een autochtone soort, zoals op de bovengenoemde website wordt gesuggereerd? De dieren leven niet op grote diepte (Tebble, 1966), en er liggen volop veenbanken voor de Nederlandse kust. Volgens Tebble (1966) heeft de soort een zuidelijke verspreiding, van Zuid-Engeland (Kent) tot in de Middellandse Zee. Gezien het feit dat steeds meer zuidelijke mariene organismen zich in onze streken weten te vestigen door het warmer wordende klimaat, lijkt het me zeer wel mogelijk dat ook deze boormossel thans niet ver uit de kust in veen leeft. Maar het overtuigende bewijs hiervoor heb ik wellicht over het hoofd gezien in de literatuur.

Literatuur

- TEBBLE, N., 1966. British Bivalve Seashells. Trustees of The British Museum (Natural History), 212 pp.
- BRUYNE, R.H. & TH. W. DE BOER, 2008. Schelpen van de Waddeneilanden. Fontaine Uitgevers, 359 pp.
- JANSSEN, A.W., G.A. PEETERS & L. VAN DER SLIK, 1984. De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegeten, tweede serie (slot).— *Basteria* 48: 91-219.

Adres van de auteur:

Zie bladzijde 133